

A close-up photograph of several green grass seed heads, likely from a species like Bromus tectorum, showing the intricate structure of the spikelets and awns. The background is dark, making the vibrant green of the grass stand out.

Kuntaliiton huomioita VM-riihestä, elokuu 2024

@MinnaPunakallio, pääekonomisti Kuntaliitto

Valtion omaisuus

Analyysi: Ministerit toivovat kädet ristissä, että talous alkaisi oikeasti kasvaa

8.8.

Valtionalous

Hallituksen leikkaukset yltävät jo kuoleviin – hautajaiset voivat kallistua sadoilla euroilla

Valtiovarainministeriön ensi vuoden budjettiehdotus povaa 20 miljoonan euron leikkauksia kirkolle.

KANSANTALOUS

Nyt tuli yrittäjien tuomio budjettiesityksestä

Yrittäjäjärjestö on huolissaan arvonlisäveron korotuksesta. Kasvutoimia se kehuu.

Tierahoja pitää yhä odottaa

Budjetti | Oppositiosta ja ay-liikkeestä sataa moitteita Purralle – ”Julkisen talouden tasapainottaminen edellyttää myös talouskasvua”

Joonas Aaltonen

Kommentti | Hallitus ei saa ensi vuoden velkaantumista kuriin edes jättisopeutuksilla

💎 Tilaaajille

Valtionalous

Kulttuurin ensi vuoden leikkauksista tihkuu vähän tietoa – lopulliset päätökset budjettiriihessä

Opetus- ja kulttuuriministeriössä päästiin jo alustavasti sopuun pienestä osasta ensi vuoden leikkauksista.

Valtiovarainministeriön budjettiehdotus vuodelle 2025: alijäämä kasvoi jälleen

- Valtion talous heikentyi kevään kehysriihen ennusteesta
- Kuntien ja hyvinvointialueiden ennuste vuodelle 2024 myös alijäämäinen
- Tavoite: Koko julkisen talouden alijäämä alle 3,5 % suhteessa bruttokansantuotteeseen v. 2025
- VM:n talousennuste päivittyy hallituksen budjettiriiheen.

Valtion budjettitalous	2024	2025 kehysriihi	2025 VM-ehdotus
Tulot, pl. nettolainanotto	75,3	76,9	76,0
Menot	88,0	87,6	88,1
Budjetin tasapaino	-12,7	-10,7	-12,2
Valtionvelka, % BKT:sta	60	61½	

VM:n budjettiehdotus vie eteenpäin hallitusohjelman ja kevään 2024 kehysriihen linjauksia

Uusia säästöesityksiä noin 100 miljoonalla eurolla. Näillä korvattiin joitakin kehysriihen linjauksia. Monet vaikeat asiat, esim. ratahankkeet, osa ministeriöiden säästökohteista mm. kulttuuri ja sairaalaverkko, siirtyvät syyskuun budjettiriiheen.

VM:n budjettiehdotuksen sisältämät uudet säästöehdotukset (reilut 100 milj. euroa)

- Valtion kunnille maksamia laskennallisia korvauksia kotoutumisen edistämisestä lasketaan: -58 miljoonaa euroa
- Luovutaan maksuttoman oppimateriaalin rajaamisesta ja leikataan säästö vastaavansuuruisin vähennyksin toisen asteen koulutuksen hankerahoituksesta ja ammatillisen koulutuksen strategiarahoituksesta.
- Kirkkojen yhteiskunnalliset tehtävät: -20 miljoonaa euroa
- Ruokavaliokorvauksen lisärahoitus: -9 miljoonaa euroa
- Metsähallituksen tuloutuksen kasvattaminen: 6 miljoonaa euroa
- Rahoitus C-hepatiitin eliminointiohjelmalle perutaan: -3,7 miljoonaa euroa
- Asumistuen kuntaryhmien muuttaminen: -2,7 miljoonaa euroa

VM:n uudet säästöt tulevat kuntien kukkarolle

Kun kehysriihessä tehty linjaus...

Pääministeri Orpon hallituksen kehysriihi 15.-16.4.

Julkista taloutta vahvistavat uudet sopeutustoimet

Kohde	Toimenpiteet	Muuta (esim. lyhyet perustelut, muut keskeiset vaikutukset)	Ajoitus	Vaikutus julkisen talouteen, yht. milj. euroa					Vaikutus valtion, milj. euroa				Arvio vaikutuksesta kuntiin, milj. euroa			
				2025	2026	2027	2028	Pitkän aikavälin vaikutus	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
Kotoutumiskorvaukset (32.50.30)	Lyhennetään toimeentulosta aiheutuneiden kustannusten korvausaikaa	Korvausajan lyhentäminen 3 vuodesta 1 vuoteen.	2025	58	52	30	16	16	58	52	30	16				

... ei ole saavuttamassa säästötavoitetta 2025-2026 niin VM ehdottaa kunnille maksettavien laskennallisten kotoutumiskorvausten leikkaamista 58 miljoonalla eurolla. Ehdotus on parhaillaan valmistelussa.

Ei synnytä säästöä julkiselle sektorille, jos koto-menot ennallaan

osa-optimointia

Esitys maksuttoman oppivelvollisuuden rajauksesta (18 vuotta) luopumisesta on järkevää, sillä aikaisempi rajaus ei olisi tuonut säästöä julkiseen sektoriin.

**Mitä muuta kuntien tulee
muistaa
budjettiriihiesityksistä
vuodelle 2025?**

**Vuosi 2025 on
kunnille jälleen
poikkeusvuosi, kun
kunnat ottavat
vastuun TE-
palveluiden
järjestämisestä.**

Valtion keskeisimmät kuntalinjaukset vuonna 2025

- Kuntien valtionosuuksiin kohdistuu sote-uudistuksesta johtuen pysyvä leikkaus/vähennys (501 milj. euroa), jonka vaikutusta lievennetään 277 milj. eurolla. Valtionosuuksiin kohdistuu loppuhallituskaudella myös muita leikkauksia, mm. indeksijarru.

Black Friday- menetyksen kompensointi

- Kuntien tehtäviä/velvoitteita vähennetään tai kuntien maksutuloja lisätään niin, että julkisen talouden menot vähenevät 100 milj. euroa.
- Kuntien valtionosuuksiin kohdistetaan pysyvä 25 milj. euron vähennys vuodesta 2025 alkaen.

Kuntien normin- kevennys valmistelussa

TE-uudistus ja kotoutumislain uudistus liikkeelle

- TE-palveluiden järjestämisvastuu siirtyy kunnille uutena tehtävänä. Kuntien valtionosuuteen osoitetaan +658 milj. euroa (palvelut) ja +216 milj. euroa (työttömyysturvan laajennus). Raha yleiskatteellista.
- Työllisyysmäärärahoja alennetaan 37 milj. eurolla.

Kuntaverojen efektiivisyys lisääntyy

- Kunnallisverotuksen ansiotulovähennys poistuu, mutta verotulomenetysten kompensatiot pienenevät vastaavasti (lisää tuloveroa, pienentää kuntien valtionosuuksia 329 milj. euroa)
- Yhteisvaikutus neutraali

Sote-uudistuksen hännät vuonna 2025:

” Sote-uudistuksen johdosta valtionosuuteen tehtävä pysyvä vähennys on 501,156 milj. euroa. Lisäksi peruspalvelujen valtionosuudessa otetaan huomioon 167,052 milj. euron määräaikainen vähennys (vuoden 2023 erä). Valtionosuuden tasossa otetaan huomioon myös määräaikaisen 192 milj. euron valtionosuuden lisäykseen päättymisen ja siihen liittyvä 64 milj. euron määräaikainen vähennys (vuoden 2024 erä). Valtionosuuden tasossa huomioidaan myös 277 milj. euron pysyvä valtionosuuden lisäys”

**Kehysriihen päätös pienentää
sote-siirtolaskelman
tarkentumisesta johtuvaa
valtiosuuden
jälkikäteistarkistusta 277
miljoonalla eurolla on kunnille
kädenojennus.**

Hallitus leikkaa kuntien valtionosuutta yhden prosenttiyksikön indeksijarrulla

Osa sopeutustoimien kokonaisuutta

Vuonna 2025 peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotus on 3,1 prosenttia (+76,215 milj. euroa). Hallitusohjelman mukaisesti peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotukseen tehdään yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys vuosina 2024—2027. Vuonna 2025 vähennys pienentää valtionosuutta 24,585 milj. euroa

**-24,6
milj. euroa
vuonna 2025**

Uudet ja laajenevat tehtävät vuonna 2025

Hallitusohjelma-
kirjaus
perusopetuksen
vahvistamisesta
etenee

1. **oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistus** 38,1 milj. euroa
2. **kolmen vuosiviikkotunnin lisääminen perusopetuksessa** 8,583 milj. euroa
3. **B1-kielen opetuksen lisääminen yhdellä vuosiviikkotunnilla** 5,79 milj. euroa
4. **maahanmuuttajaäitien aseman parantaminen kotoutumispalveluissa** 4,94 milj. euroa
5. **ruotsinkielisen kotoutumiskoulutuksen lisääminen** 0,5 milj. euroa

Tehtävien ja velvoitteiden vähennykset vuonna 2025

- työllisyysmäärärahojen alentaminen -37 milj. euroa: kohteet auki
  - Yhteensä TE-palveluiden tehtävämuutokset -51 milj. euroa
- kuntien velvoitteiden ja tehtävien purkamiseen -25 milj. euroa: kohteet auki
- kuntien työllistämisvelvoitteen kumoaminen 57 vuotta täyttäneiden työttömien työnhakijoiden osalta 18,65 milj. euroa
- pakolaiskiintiön laskusta johtuva kotoutumiskoulutuksen väheneminen 0,913 milj. euroa.

Normien keventäminen vastatulessa

- Petteri Orpon hallituksen linjaus: Kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähennetään tai kuntien maksutuloja lisätään siten, että julkinen talous vahvistuu 100 miljoonaa euroa vuodesta 2025 lähtien
- VM:n budjettiehdotus vuodelle 2025: Tehtävien ja velvoitteiden vähentämiseen liittyen kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistuu 25 milj. euron tekninen vähennys v. 2025 alkaen. Menosäästöt auki.
- Kuntien menojen vähentämiseen liittyvät esitykset ovat ministeriöissä vastatulessa. Toistaiseksi esitykset keskittyvät erilaisten suunnittelu- ja kirjausvelvoitteiden määrään karsimiseen.
- Riskinä on, että normienkevennysohjelmasta jää käteen vain kuntien valtionosuusleikkaukset. Ne eivät ole aitoa säästöä, sillä tuloaukko joudutaan korvaamaan esimerkiksi veronkorotuksella.

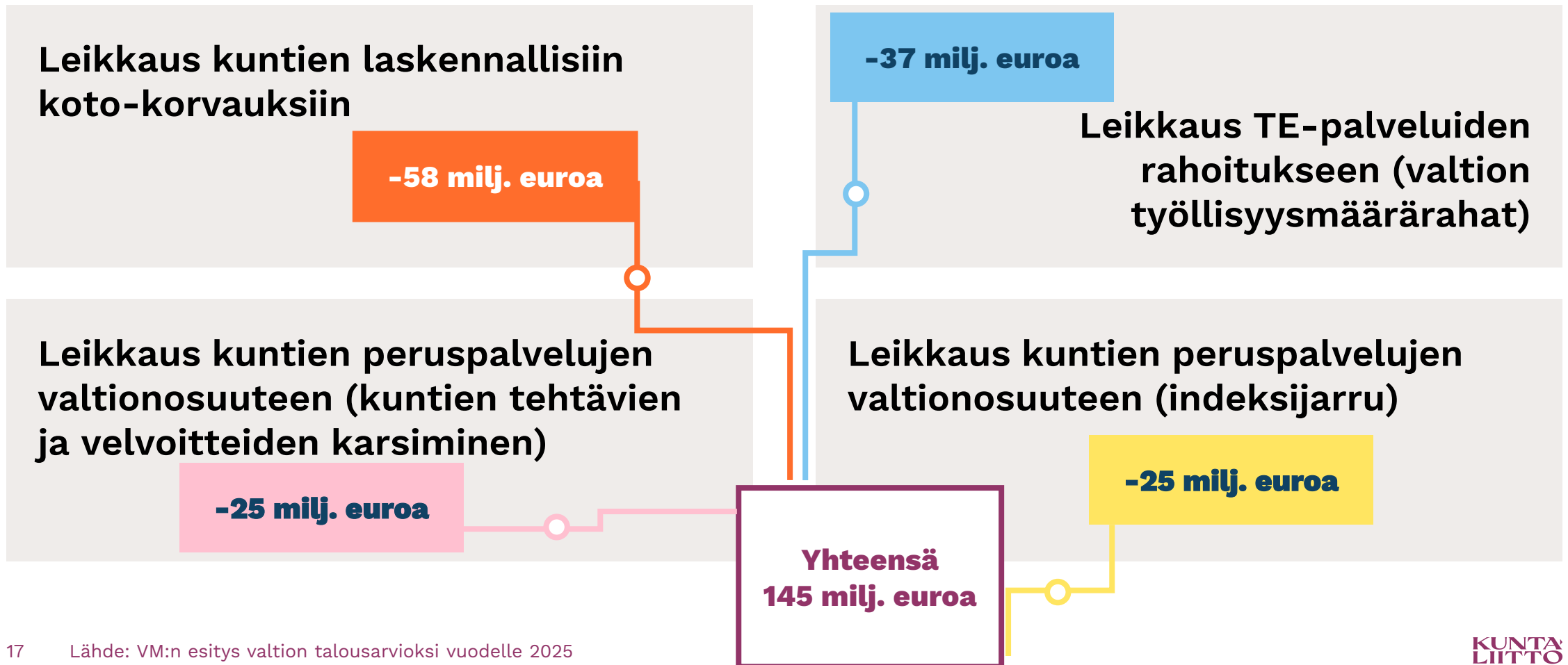
Suunnitteluvelvoitteet näpertelyä

Vaikuttavia toimia:

- 1) Kelpoisuusvaatimukset
- 2) tuntimäärät
- 3) ryhmäkoot

Kuntien rahoitusleikkaus nousee 145 milj. euroon vuonna 2025: leikkaukset, jotka toistaiseksi ilman velvoitteiden vähentämistä

Muita auki olevia asioita 2025

- Investoinnit, ratahankkeet, mm. Länsirata
- Säästöjen, esim. kulttuurin valtionavustusleikkaukset, kohdistuminen

POLITIikka |

Hallituksen jättihanke jäi ilman EU- rahaa – ministeriltäkin kriittinen arvio: ”Ei maksaisi itseään hyvin takaisin”

Vastaavan ministerin mukaan hankkeen toteutuminen riippuu nyt siitä, ovatko kunnat edelleen sitoutuneita.

POLITIikka |

Länsirata-hanke turhauttaa kuntia – ”Meillä ei ole sitä rahaa olemassa”

Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (ps) on aiemmin sanonut, että jos kunnat eivät osallistu hankkeeseen 400 miljoonalla eurolla, hanke kaatuu.

Taustaa

Kehysriihen keskeiset kuntalinjaukset pähkinänkuoressa

Sote-siirtolaskelmien kuntavaikutusten pienentäminen
+277 milj. euroa
vuodesta 2025 lähtien

Kunnallisverotuksen ansiotulovähennys poistuu (+340 milj. €), verotulomenetysten kompensatiot pienenee (-340 milj. €)
Yhteisvaikutus neutraali

Kanavointiratkaisun vaikutus kuntiin
Veronluonteiset maksumuutokset kasvattavat kuntien verotuottoja:
60-70 milj. euroa

Ammatillisen koulutuksen rahoitusta vähennetään 100 milj. €
Kuntavaikutukset täsmentyvät

Kuntien normien keventäminen
Kuntien velvoitteita vähennetään tai asiakasmaksuja lisätään
Tulot -25 milj. €,
menot -100 milj. €

Valtionavustussäästöt OKM:n hallinnonalalla 150 milj. € v. 2026
Päätösten aikaistus.
Yhteisvaikutus neutraali, jos kunnat eivät lisää omarahoitusosuutta

Sopeutuksen kumulatiivinen yhteis- vaikutus kuntiin: +400–600 milj. euroa

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Kuntien tuloihin vaikuttavat hallituksen toimenpiteet (HO-liite B)	0,0	0,0	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Kuntien menoihin vaikuttavat hallituksen toimenpiteet (HO-liite B)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kuntien tuloihin vaikuttavat hallituksen toimenpiteet (lisätoimet 2024)	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Kuntien menoihin vaikuttavat hallituksen toimenpiteet (lisätoimet 2024)	0,0	0,0	0,2	0,2	0,2	0,2
Valtion toimenpiteiden nettovaikutus kuntien verotuloihin	0,0	0,1	0,5	0,5	0,5	0,5
Veroperusteiden muutosten kompensatio kunnille	0,0	0,0	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
Muiden valtion toimenpiteiden vaikutus kuntatalouteen	0,0	0,0	0,3	0,3	0,3	0,3
Sosiaaliturvamaksujen muutosten vaikutukset verotuloihin ja työnantajakustannuksiin	0,0	0,3	0,4	0,3	0,4	0,4
Vaikutus kuntatalouden rahoitusasemaan, netto	0,0	0,4	0,7	0,7	0,6	0,6

Positiivinen vaikutus tulee verotulojen kasvua lisäävistä päätöksistä

Verotulojen vahvistaminen on myönteistä.

Talousvaikutusten arviointiin liittyviä ongelmia: julkisen talouden suunnitelma 2025-2028

- Yhteisvaikutuksesta puuttuvat sote-uudistukseen liittyvät määräaikaiset täsmäytykset ja takaisinperinnät 2025-2027: -230 milj. euroa
- TE-palvelu-uudistus ei siirry kunnille kustannusneutraalisti
- Normien keventämiseen liitetty aikataulu on epärealistinen. Myös useille hallinnonaloille kohdistettu säästö ei välttämättä konkretisoidu kustannusten pienentymisenä, vaan määrärahojen leikkauksena.
- Kun kehittämishankkeiden rahoitusta tai valtionavustuksia leikataan, kuntien menot eivät välttämättä pienene vastaavalla summalla. Näin voi käydä myös alennetun arvonnlisäverokannan korotuksen (mm. henkilökuljetukset, kulttuuripalvelut) kohdalla.
- Sosiaaliturvaleikkausten talousvaikutukset ovat hyvin epävarmoja
- Osa kuntavaikutuksista täsmentyy vasta loppuvuoden 2024 aikana.

Yhteystiedot

Minna Punakallio
Puh. 09 771 2095, 040 – 751 5175
minna.punakallio@kuntaliitto.fi
@MinnaPunakallio

